

Przepisy sprzyjające konsumentom i promowanie e-papierosów: dlaczego Nowozelandczycy rezygnują z palenia

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich 50 lat w Nowej Zelandii (maor. Aotearoa) odnotowuje się stały spadek odsetka osób palących, a wspomniany trend dodatkowo przyspieszył wraz z legalizowaniem i upowszechnieniem e-papierosów w ostatniej dekadzie, co spowodowało znaczny wzrost popularności bezpieczniejszych wyrobów. Nowa Zelandia ma dużą szansę stać się jednym z pierwszych państw na świecie, które osiągną status „wolnego od dymu tytoniowego” (czyli takiego, w którym odsetek palaczy nie przekracza 5% populacji). W niniejszym dokumencie informacyjnym staramy się prześledzić skomplikowaną i dynamiczną historię Nowej Zelandii w kwestii ograniczania konsumpcji tytoniu. Postaramy się także wyciągnąć wnioski z podejścia władz tego kraju do zdrowia publicznego, które stawia dobro konsumentów na pierwszym miejscu.

Jak zmieniał się odsetek palaczy w Nowej Zelandii na przestrzeni lat?

Tytoń został sprowadzony przez pierwszych europejskich osadników i kolonizatorów Nowej Zelandii w połowie XVIII wieku – początkowo w celach handlowych.ⁱ Wcześniej tytoń nie był stosowany przez rdzennych mieszkańców Aotearoi. Tak jak w wielu innych krajach palenie tytoniu błyskawicznie przyjęło się w całym społeczeństwie. Konsumpcja tytoniu w Nowej Zelandii osiągnęła szczyt w latach 60. XX wieku (choć warto zauważyć, że dane dotyczące indywidualnych nawyków związanych z paleniem tytoniu wśród mieszkańców Nowej Zelandii zaczęto udostępniać dopiero od 1976 r.).ⁱⁱ Do 1976 roku odsetek palaczy wynosił 40% wśród mężczyzn i 32% wśród kobiet.ⁱⁱⁱ Wspomniany wskaźnik stale spadał w ciągu kolejnych dziesięcioleci: w latach 2011/2012 paliło 18,4% dorosłych Nowozelandczyków, a w 2023 r. już tylko 8,3%.^{iv,vi} Zgodnie z naszymi prognozami opracowanymi na podstawie danych z badania New Zealand Health Survey odsetek palaczy będzie nadal spadać i osiągnie w 2025 roku około 5%.

Chociaż odsetek osób palących spadł w populacji ogólnej do poziomu poniżej 10%,^{vii} nadal istnieją znaczne dysproporcje w zakresie rozpowszechnienia palenia wśród przedstawicieli mniejszości, ludności rdzennej i szczególnie narażonych grup społecznych. W przeszłości odsetek palaczy tytoniu był znacznie wyższy wśród Maorysów niż wśród osób pochodzenia europejskiego^{viii} i chociaż papierosy stają się coraz mniej popularne wśród społeczności maoryskiej, rozpowszechnienie palenia nadal znacznie przekracza w tej grupie 5% przewidziane w celu założonym na 2025 rok, jakim jest Nowa Zelandia pozbawiona

gsthr.org

@globalstatethr

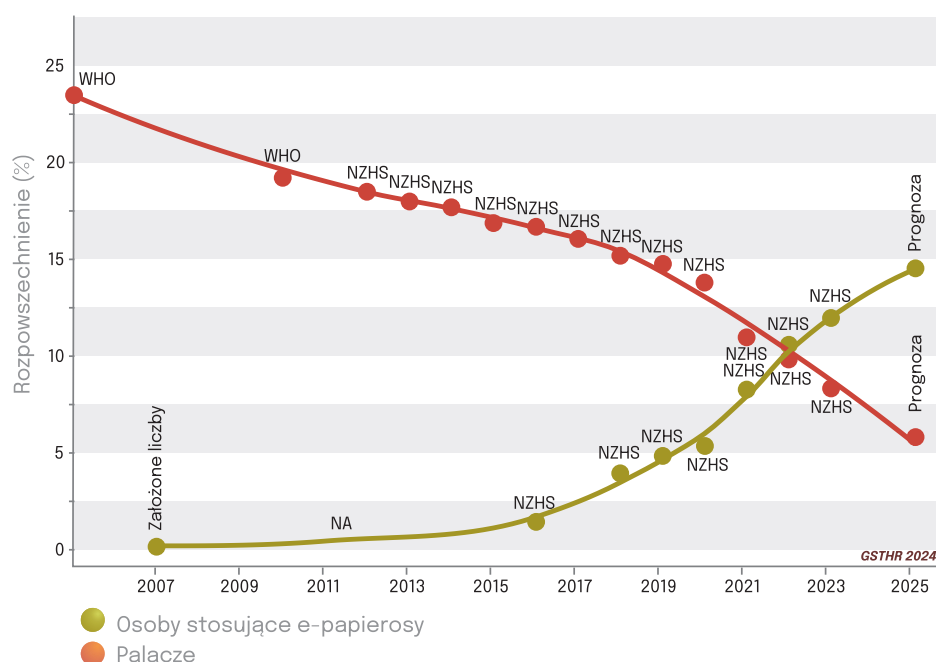

@gsthr

dymu tytoniowego. Odsetek osób codziennie sięgających po papierosy wśród Maorysów, którzy stanowią 16% populacji Nowej Zelandii, wynosił w latach 2022/2023 17,1%. Wyraźnie kontrastuje to z analogicznym wskaźnikiem wśród osób pochodzenia europejskiego wynoszącym jedynie 6,1%.^{ix} Wśród osób pochodzenia azjatyckiego odsetek osób palących codziennie wynosił 3,3% w latach 2022/2023, a wśród osób pochodzących z rejonu Pacyfiku – 6,4%. W przeszłości odsetek osób palących na co dzień wśród Maorysów i osób pochodzących z rejonu Pacyfiku był znacznie wyższy od pozostałych społeczności Nowej Zelandii.^x

Kiedy mieszkańcy Nowej Zelandii zaczęli przerzucać się na bezpieczniejsze wyroby nikotynowe?

Popularność papierosów i e-papierosów w Nowej Zelandii, 2007–2025

Źródło: NZHS: New Zealand Health Survey^{xi}, WHO: global report on trends in prevalence of tobacco use 2000–2025. Fourth edition.^{xii} Prognostyka na rok 2025 stanowi liniową ekstrapolację danych z lat 2016–2023 dla osób stosujących e-papierosy, a w przypadku palaczy – z lat 2021–2023.

Aby lepiej zrozumieć spadek odsetka palaczy, należy przyrzeć się zmianom nastawienia do bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, które zaobserwowano w ciągu ostatniej dekady. Przed 2018 r. sprzedaż e-papierosów zawierających nikotynę była w Nowej Zelandii nielegalna, natomiast można było nabyć urządzenia do waporyzacji, a także liquidy niezawierające nikotyny. W niektórych sklepach internetowych sprzedawano liquidy z nikotyną na zamówienie, których mieszkańcy Nowej Zelandii mogli użyć w legalnie zakupionych urządzeniach, by obejść obostrzenia wprowadzone przez rząd. W latach 2015/2016 odsetek osób stosujących e-papierosy w Nowej Zelandii wynosił 1,4%^{xiii} – w przeciwieństwie do Wielkiej Brytanii, gdzie w 2016 r. sprzedaż e-papierosów była legalna, przez co odsetek osób stosujących e-papierosy był tam czterokrotnie wyższy i wynosił 5,7%.^{xiv} Po zalegalizowaniu e-papierosów zawierających nikotynę w 2018 r. w Nowej Zelandii nastąpił gwałtowny wzrost popularności tych produktów – do tego stopnia, że według najnowszych danych z badania New Zealand Health Survey z 2022 roku stały się one popularniejsze od papierosów.^{xv}

W 2019 roku – wkrótce po legalizacji e-papierosów zawierających nikotynę w Nowej Zelandii – przeprowadzono badanie w 14 krajach,^{xvi} w tym w Stanach Zjednoczonych,

Australii i Chinach, które wykazało, że Nowa Zelandia miała drugi najwyższy odsetek osób stosujących e-papierosy wśród byłych i obecnych palaczy, ustępujący jedynie Wielkiej Brytanii. Ankieta na reprezentatywnej grupie obecnych i byłych palaczy, którzy wzięli udział w międzynarodowym badaniu dot. ograniczania konsumpcji tytoniu International Tobacco Survey (ITC) w Nowej Zelandii, wykazała, że głównymi powodami stosowania e-papierosów były kolejno: chęć zaoszczędzenia pieniędzy poprzez wybór produktów, które są tańsze od papierosów; chęć ograniczenia palenia; chęć rzucenia palenia.^{xvii}

Dlaczego e-papierosy stały się najpopularniejszym bezpieczniejszym wyrobem nikotynowym?

Przed 2018 r. sprzedaż e-papierosów zawierających nikotynę, liquidów, a także wielu innych bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych była zakazana na mocy ustawy Smokefree Environments and Regulated Products Act z 1990 r. Zakazywała ona sprzedaży „wszelkich wyrobów tytoniowych oznaczonych lub w inny sposób opisanych jako nadające się do żucia lub też stosowania doustnego w jakiejkolwiek innej formie (z wyjątkiem palenia)”,^{xviii} dlatego też uznano, że ma ona zastosowanie do szerokiej gamy bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Powyższe przepisy de facto zakazywały sprzedaży e-papierosów zawierających nikotynę, choć rzadko je egzekwowano, a import na własny użytek był dozwolony. W czasie obowiązywania wspomnianego zakazu liquidy zawierające nikotynę były dopuszczane do obrotu jako produkty lecznicze, jednak nigdy nie przyznano licencji produktom leczniczym przeznaczonym do waporyzacji nikotyny.^{xix} Pomimo zakazu stosowania e-papierosów zawierających nikotynę już przed 2018 rokiem funkcjonowała prężna społeczność „vaperów”, którzy mieli dostęp do inhalatorów nikotyny za pośrednictwem sklepów internetowych. Ustanowili oni grupę wsparcia dla osób stosujących bezpieczniejsze wyroby nikotynowe jeszcze zanim zostały one całkowicie zalegalizowane.

W obliczu rozkwitu handlu liquidami zawierającymi nikotynę zarówno w sklepach internetowych, jak i stacjonarnych, w 2017 roku spółka Philip Morris International (PMI) rozpoczęła sprzedaż sztyftów z tytoniem HEETS (do użytku z urządzeniami do podgrzewania tytoniu IQOS) na terenie Nowej Zelandii. Po tym, jak Ministerstwo Zdrowia Nowej Zelandii wniosło pozew przeciwko PMI, argumentując, że sprzedaż HEETS stanowiła naruszenie ustawy Smokefree Environments and Regulated Products Act z 1990 r., sąd okręgowy orzekł, że PMI może wprowadzić swoje podgrzewane wyroby tytoniowe na rynek w Nowej Zelandii,^{xx} uzasadniając tę decyzję tym, że obowiązujący zakaz dotyczący nowatorskich wyrobów tytoniowych do stosowania doustnego nie obejmuje urządzeń do waporyzacji.^{xxi} Biorąc pod uwagę solidną bazę konsumentów, która wytworzyła się jeszcze przed zalegalizowaniem e-papierosów, rząd niechętnie podejmował dalsze kroki legislacyjne, które miałyby zaostrzyć dotyczące ich przepisy. W następstwie tej decyzji na rynek w Nowej Zelandii wprowadzono wiele nowych produktów nikotynowych, w tym podgrzewane wyroby tytoniowe i e-papierosy zawierające nikotynę. Ten fakt, w połączeniu z ograniczoną regulacją marketingu e-papierosów przez kilka lat od legalizacji, przyczynił się do dynamicznego wzrostu popularności e-papierosów w Nowej Zelandii tuż po ich zalegalizowaniu.^{xxii} Pojawiły się sugestie, że szeroka gama aromatyzowanych produktów do waporyzacji odegrała rolę w popularyzacji bezpieczniejszych wyrobów w Nowej Zelandii,^{xxiii} a jedno z przekrojowych badań przeprowadzonych wśród obecnych i byłych palaczy w tym państwie wykazało, że liczba i różnorodność dostępnych smaków były głównymi przyczynami rozpoczęcia stosowania e-papierosów.

gsthr.org

@globalstatethr

@gsthr

Jak wzrost popularności e-papierosów wpłynął na odsetek palaczy?

Odsetek osób stosujących e-papierosy był już stosunkowo duży jeszcze przed legalizacją e-papierosów zawierających nikotynę, jednak od czasu zniesienia zakazu na te produkty w 2018 r. odnotowano znaczny wzrost liczby Nowozelandczyków, którzy po nie sięgają. W latach 2015/2016 odsetek osób stosujących e-papierosy wśród dorosłych Nowozelandczyków wynosił 1,4%.^{xxiv} A do 2018/2019 roku, tuż po zalegalizowaniu e-papierosów zawierających nikotynę, wspomniany wskaźnik wzrósł do 3,9%.^{xxv} Według stanu na lata 2022/2023 odsetek osób stosujących e-papierosy w Nowej Zelandii wynosi 11,9%.^{xxvi} Biorąc pod uwagę, że populacja Nowej Zelandii w 2023 roku wynosiła 5,24 miliona osób, daje to w przybliżeniu 623 tys. osób stosujących e-papierosy w tym okresie.^{xxvii} Wzrost popularności e-papierosów i związany z tym spadek popularności palenia doprowadziły do tego, że odsetek osób stosujących e-papierosy wyprzedził odsetek osób palących, jak pokazano na powyższym wykresie.

Wzrost odsetka osób sięgających po e-papierosy wśród Maorysów i ludności pochodzącej z rejonu Pacyfiku znacznie przewyższył analogiczny wskaźnik wśród innych grup etnicznych w Nowej Zelandii – według stanu na lata 2022/2023 27,7% Maorysów i 21,7% osób pochodzących z rejonu Pacyfiku deklaroowało stosowanie tych wyrobów.^{xxviii} Stanowi to znaczny wzrost od momentu zalegalizowania e-papierosów w Nowej Zelandii, przy czym odsetek Maorysów i osób pochodzących z rejonu Pacyfiku codziennie stosujących e-papierosy wzrósł ponad czterokrotnie w latach 2019/2020–2022/2023, choć w tym okresie ten sam wskaźnik wzrósł zaledwie dwukrotnie w populacji ogólnej tego kraju.^{xxix} W latach 2018/2019–2022/2023 odsetek dorosłych palaczy wśród Maorysów spadł z 33,4% do 20,2%.^{xxx} Jeszcze drastyczniejszą zmianę zanotowano wśród osób pochodzących z rejonu Pacyfiku – w latach 2018/2019–2022/2023 w tej grupie odsetek palaczy spadł o ponad połowę, z 24,7% do 10,3%.^{xxxi}

Jaką rolę odegrał rząd w uregulowaniu bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, a w szczególności e-papierosów?

W ostatnich latach władze Nowej Zelandii diametralnie zmieniły swoje podejście do regulowania i ograniczania stosowania e-papierosów. Jak wcześniej wspomnieliśmy, e-papierosy zawierające nikotynę były zakazane do 2018 roku, choć stosowne przepisy były rzadko egzekwowane, a niektórzy sprzedawcy byli w stanie je obejść, sprzedając liquidy zawierające nikotynę. W latach 2018–2020 przepisy dotyczące e-papierosów oraz innych produktów do inhalacji nikotyny były dość ograniczone, a restrykcje dotyczące marketingu tego typu produktów były stosunkowo łagodne.^{xxxii} W 2020 r. projekt ustawy Smokefree Environments and Regulated Products (Vaping) Amendment Bill miał na celu wprowadzenie ściślejszej kontroli prawnej nad e-papierosami^{xxxiii} oraz dostosowanie przepisów do wcześniejszych regulacji dotyczących ograniczenia palenia papierosów. Wymogi wprowadzone w tej ustawie obejmowały zakaz reklamy e-papierosów zawierających nikotynę, ograniczenia wiekowe oraz restrykcje włączające stosowanie e-papierosów pod już obowiązujące przepisy dotyczące zakazu palenia w określonych miejscach publicznych i prywatnych. Wielopoziomowy system licencjonowania dla sprzedawców detalicznych ogranicza sprzedaż aromatyzowanych liquidów: niewyspecjalizowane sklepy detaliczne mogą sprzedawać wyłącznie liquidy o smaku tytoniowym, miętowym i mentolowym, a wyspecjalizowani sprzedawcy e-papierosów mają też możliwość oferowania ograniczonej gamy innych smaków.^{xxxiv} Organizacje ochrony konsumentów, takie jak **Aotearoa Vapers**

gsthr.org

@globalstatethr

@gsthr

Community Advocacy (AVCA), odegrały w tej kwestii kluczową rolę, przedstawiając organom regulacyjnym rzetelne wskazówki bazujące na dowodach naukowych. Rząd Nowej Zelandii aktywnie wsłuchiwał się w te głosy i starał się wprowadzić skuteczne regulacje dotyczące bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, jednocześnie próbując zniechęcić młodzież do sięgania po te produkty.

Rząd gruntownie przebudował swój plan działania związany z osiągnięciem przez Nową Zelandię statusu państwa wolnego od dymu tytoniowego do 2025 r., kiedy to w styczniu 2023 r. weszła w życie ustawa *Smokefree Environments and Regulated Products (Smoked Tobacco) Amendment Act*.^{xxxv} Był to pierwszy tego rodzaju akt prawny w historii^{xxxvi}, który miał na celu wprowadzenie ruchomych ograniczeń wiekowych dla wyrobów tytoniowych, uniemożliwiając osobom urodzonym po 2009 roku legalny zakup papierosów.^{xxxvii} Jednak po zmianie rządu wspomniane rozwiązanie, wraz z działaniami mającymi na celu częściowe lub zupełne usunięcie nikotyny z wyrobów tytoniowych i ograniczenie całkowitej liczby sprzedawców detalicznych oferujących wyroby tytoniowe w Nowej Zelandii, zostało uchylone pod koniec 2023 r., choć zachowano część elementów ustawy.^{xxxviii}

Zakaz stosowania e-papierosów jednorazowego użytku został wprowadzony przez rząd Nowej Zelandii na początku 2024 r.^{xxxix} w obliczu coraz większego zaniepokojenia rosnącą popularnością tych wyrobów. I tak od 1 października 2024 r. wszystkie urządzenia do waporyzacji muszą być wyposażone w wymienną baterię, a ponadto na rynek e-papierosów narzucono ścisłe ograniczenia w kwestii nazewnictwa dostępnych aromatów.^{xl} Zgodnie z ustawą *Smokefree Environments and Regulated Products Act* z 1990 r. stosowanie e-papierosów w przestrzeniach publicznych jest regulowane w podobny sposób jak palenie. W związku z tym nie można stosować ich w określonych przestrzeniach prywatnych i publicznych wewnątrz budynków.^{xli}

Uregulowania dotyczące pozostałych bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych nadal mają niejednorodny charakter. Podgrzewane wyroby tytoniowe można legalnie nabyć w Nowej Zelandii, ponieważ w 2018 roku de facto dopuszczono je do sprzedaży (w tym samym roku umożliwiono również sprzedaż e-papierosów). W lipcu 2024 r. podatek akcyzowy na podgrzewane wyroby tytoniowe został obniżony o 50%, co miało zachęcić palaczy do przeczucia się na mniej szkodliwy produkt i rezygnacji z papierosów. W swoim oświadczeniu wiceminister zdrowia Casey Costello wyjaśniła: „E-papierosy nie zawsze się sprawdzają, a niektóre osoby, które chciałyby rzucić nałóg, podejmują nawet kilka prób. Podgrzewane wyroby tytoniowe mają podobny profil ryzyka do e-papierosów i na ten moment można je legalnie nabyć, dlatego też sprawdzamy, jaki wpływ będzie miało obniżenie akcyzy na te produkty o połowę”.^{xlii} Sprzedaż saszetek nikotynowych i snusu (doustnego wyrobu tytoniowego o mniejszym negatywnym wpływie na zdrowie) jest zakazana, ponieważ nadal obowiązują ograniczenia dotyczące nowatorskich wyrobów nikotynowych stosowanych doustnie. Konsumenci mogą jednak importować saszetki nikotynowe z zagranicy na własny użytek. Rząd Nowej Zelandii zapowiedział ponowne zalegalizowanie saszetek nikotynowych i snusu, co wiąże się z rezygnacją z polityki na rzecz pokolenia wolnego od dymu papierosowego.^{xliii,xliv}

Stosunkowo pragmatyczne podejście władz Nowej Zelandii do bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych w ostatnich latach kontrastuje z sytuacją w sąsiedniej Australii, gdzie znacznie ograniczono ich dostępność – można tam je teraz nabyć wyłącznie w aptekach. Warto zauważyć, że przed 2018 r. e-papierosy zawierające nikotynę były również uregulowane jako produkty lecznicze w Nowej Zelandii (choć w tym czasie nie były dostępne żadne produkty lecznicze do waporyzacji).

Tak odmienne podejścia przyjęte odpowiednio w Australii i Nowej Zelandii obrazują, w jaki sposób metody ograniczania konsumpcji tytoniu mogą utrudniać lub ułatwiać palaczom przerzucanie się z papierosów na bezpieczniejsze wyroby. Podczas gdy w Australii starano się znacznie ograniczyć dostępność bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, co doprowadziło do prężnego rozwoju czarnego rynku,^{xlv} w Nowej Zelandii postawiono na proaktywne promowanie tego typu produktów, a poprzez nadzór regulacyjny i szeroko zakrojone działania na rzecz zdrowia publicznego umożliwiono konsumentom dobrowolne wprowadzanie pozytywnych zmian w nawykach związanych z paleniem. Różnica w odsetku osób palących w obu państwach jest wyraźna. Odsetek palaczy w Australii w ostatnich latach utrzymuje się na dość stałym poziomie – spadek w tym wskaźniku u Australijczyków w wieku powyżej 14. roku życia był niewielki, z 12,8% w 2018 r. do 11,8% w 2023 r.^{xlvi} Dla porównania odsetek palaczy w Nowej Zelandii w tym samym okresie spadł z 15,1% w latach 2017/2018 do 8,3% w latach 2022/2023.^{xlvii} Sugeruje się, że spowolnienie tempa rezygnacji z palenia w Australii jest częściowo związane z całkowitym zakazem komercyjnej sprzedaży wyrobów nikotynowych, z wyłączeniem tradycyjnych papierosów.^{xlviii,xlix} W tym samym okresie znacznie wzrósł odsetek Australijczyków stosujących e-papierosy – z 1,4% w 2018 r. do 8,9% w 2023 r.ⁱ

Dyrektor inicjatywy **Action for Smokefree 2025** podkreślił: „Jedyną różnicą w podejściu przyjętym w tym okresie przez władze Nowej Zelandii i Australii jest to, że u nas e-papierosy mogą realnie konkurować z tradycyjnymi papierosami, podczas gdy w Australii wprowadzono model sprzedaży na receptę, przez co większość osób nie ma dostępu do dużo bezpieczniejszych wyrobów do waporyzacji”.ⁱⁱ

Co władze i instytucje zajmujące się zdrowiem sądzą o stosowaniu e-papierosów w ramach redukcji szkód?

W 2017 roku, jeszcze zanim zalegalizowano sprzedaż e-papierosów w kraju, rząd Nowej Zelandii podkreślił wkład, jaki mogą one odegrać w realizacji planu „Nowej Zelandii wolnej od dymu papierosowego” do 2025 roku, a zwłaszcza w ograniczaniu wyjątkowo dużego odsetka palaczy wśród osób ze szczególnie zagrożonych grup.ⁱⁱⁱ Celem wspomnianego planu jest obniżenie odsetka osób palących do poziomu poniżej 5% do 2025 r., a tym samym osiągnięcie statusu państwa „wolnego od dymu tytoniowego”. Działania rządu mają m.in. na celu wyeliminowanie nierówności, jeśli chodzi o stopień narażenia na negatywne skutki palenia tytoniu, zwiększenie liczby osób całkowicie rezygnujących z palenia tytoniu oraz wykształcenie całego pokolenia wolnego od dymu tytoniowego poprzez ograniczenie liczby młodych ludzi podejmujących/kontynuujących palenie.ⁱⁱⁱⁱ

W ramach dążeń związanych ze wspomnianą inicjatywą Ministerstwo Zdrowia podkreśliło rolę e-papierosów we wspieraniu palaczy w rzucaniu nałogu i udostępniło oficjalne zasoby dla osób chcących zrezygnować z palenia z pomocą e-papierosów. W ramach inicjatywy Smokefree New Zealand, programu na rzecz rzucania palenia prowadzonego przez finansowaną ze środków publicznych instytucję ochrony zdrowia Health New Zealand w Nowej Zelandii, stwierdzono, że „stosowanie e-papierosów stanowi realne rozwiązanie dla osób, które próbują rzucić palenie”.^{lv} Ministerstwo Zdrowia Nowej Zelandii i Health New Zealand za pośrednictwem strony internetowej Vaping Facts^{lv} podkreśliły również stanowisko zawarte w przeglądzie Cochrane, zgodnie z którym stosowanie e-papierosów jest znacznie bezpieczniejsze niż palenie tytoniu.^{lvi} Szczególny nacisk położono na fakt, że podczas stosowania e-papierosów nie dochodzi do spalania, a jednoczesne sięganie po te wyroby i papierosy może być istotnym etapem na drodze do rzucenia palenia.^{lvii,lviii} Podkreślono również, że ostatecznym celem jest to, by każda osoba zażywająca nikotynę

ostatecznie z niej zrezygnowała, niezależnie od tego, w jaki sposób ją przyjmuje. Rządowa kampania informacyjna dotycząca realizacji ambitnego planu wyeliminowania dymu tytoniowego z kraju do 2025 r. koncentrowała się przede wszystkim na przeciwdziałaniu sięganiu po papierosy przez osoby, które nigdy wcześniej nie paliły, a także na pomaganiu palaczom w rzucaniu nałogu.^{lix}

Ponadto władze Nowej Zelandii skupiły się w swoich komunikatach związanych z powyższą inicjatywą na wyeliminowaniu znacznych różnic w narażeniu na szkodliwe skutki palenia tytoniu wśród zmarginalizowanych społeczności Nowej Zelandii. I choć odsetek palaczy w Nowej Zelandii pozostaje wysoki wśród społeczności Maorysów i osób pochodzących z rejonu Pacyfiku,^{lx} e-papierosy przyjęły się w tej grupie dużo szybciej niż w populacji ogólnej tego kraju.

Choć wiceminister zdrowia Nowej Zelandii Casey Costello ogłosiła zakaz stosowania e-papierosów, który miał wejść w życie w październiku 2024 roku, podkreśliła też kluczową rolę, jaką produkty do waporyzacji mogą odegrać w procesie rzucania palenia: „E-papierosy wielokrotnego użytku stanowią kluczowy środek wspomagający rzucanie palenia i nadal będą dostępne”. Wiceminister zdrowia podkreśliła również, że „stosowanie e-papierosów przyczyniło się do znacznego spadku odsetka osób palących”,^{lxi} niemniej jednak rząd nadal obawia się, że młodzież może sięgać po te wyroby, co zostało szczegółowo omówione w Gabinecie w czerwcu 2024 r.^{lxii}

Najważniejsze konkluzje

Działania rządu i organizacji zajmujących się zdrowiem publicznym, prowadzone we współpracy z konsumentami, podkreśliły kluczową rolę, jaką stosowanie e-papierosów może odegrać w osiągnięciu przez Nową Zelandię statusu państwa wolnego od dymu tytoniowego do 2025 roku. Władze Nowej Zelandii wykazały się zdolnością do skutecznego uchwalania przepisów o prokonsumenckim charakterze, a konsekwentne promowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych było kluczowym elementem strategii wspomagania przy rzucaniu palenia. Kluczową rolę odegrali tu konsumenci, którzy wykreowali popyt na bezpieczniejsze wyroby i udowodnili rządzącym, że na takie produkty jest i zawsze będzie miejsce, niezależnie od początkowego oporu legislacyjnego.

Przykład Nowej Zelandii, obok Wielkiej Brytanii, Japonii, Szwecji i Norwegii, podkreślił słuszność dowodów wskazujących na to, że bezpieczniejsze wyroby nikotynowe odgrywają na rynku nikotynowym rolę substytucyjną, tzn. de facto zastępują papierosy. Jeśli Nowa Zelandia będzie nadal podążać ścieżką wprowadzania proporcjonalnych regulacji, ma duże szanse na osiągnięcie celu, jakim jest państwo wolne od dymu tytoniowego do 2025 roku. Z kolei przykład sąsiedniego kraju, Australii, pokazał szkodliwy i odwrotny do zamierzonego wpływ zakazu stosowania e-papierosów na odsetek palaczy.

BRIEFING PAPERS

gsthr.org

@globalstatethru

@gsthr

- i Phillips, J. (2013). Smoking. In *Te Ara—The Encyclopedia of New Zealand*. <https://teara.govt.nz/mi/smoking/print>.
- ii Hay, D. (1993). The Rise and Fall of Smoking in New Zealand. *Journal of the Royal College of Physicians of London*, 27(3), 315–319. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5396762/>.
- iii Hay, 1993.
- iv *Smoking & its effects. Facts & figures*. (2023). Smokefree. The National Public Health Service's Health Promotion Directorate. Te Whatu Ora | Health New Zealand. <https://www.smokefree.org.nz/smoking-its-effects/facts-figures#bookmark-0>.
- v Nip, J., Edwards, R., Ball, J., Hoek, J., & Waa, A. (2023). Smoking prevalence and trends: Key findings in the 2022/23 NZ Health Survey. *Public Health Expert Briefing*. <https://www.phcc.org.nz/briefing/smoking-prevalence-and-trends-key-findings-202223-nz-health-survey>.
- vi *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*. (2023). New Zealand Health Survey. Ministry of Health. https://minhealthnz.shinyapps.io/nz-health-survey-2022-23-annual-data-explorer/_w_6994ce99/#!/explore-topics.
- vii *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- viii *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- ix *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- x *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xi *New Zealand Health Survey*. (b.d.). Ministry of Health NZ. Retrieved 23 May 2023, from <https://www.health.govt.nz/nz-health-statistics/national-collections-and-surveys/surveys/new-zealand-health-survey>.
- xii WHO. (2021). *WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000–2025, fourth edition* (4th ed). World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/348537>.
- xiii *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xiv *Use of e-cigarettes (vapes) among adults in Great Britain*. (2023). [ASH Fact Sheet]. Action on Smoking and Health (ASH). <https://ash.org.uk/uploads/Use-of-e-cigarettes-among-adults-in-Great-Britain-2023.pdf>.
- xv *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xvi Gravely, S., Driezen, P., Ouimet, J., Quah, A. C. K., Cummings, K. M., Thompson, M. E., Boudreau, C., Hammond, D., McNeill, A., Borland, R., Thrasher, J. F., Edwards, R., Omar, M., Hitchman, S. C., Yong, H.-H., Barrientos-Gutierrez, T., Willemsen, M. C., Bianco, E., Boado, M., ... Fong, G. T. (2019). Prevalence of awareness, ever-use and current use of nicotine vaping products (NVPs) among adult current smokers and ex-smokers in 14 countries with differing regulations on sales and marketing of NVPs: Cross-sectional findings from the ITC Project. *Addiction*, 114(6), 1060–1073. <https://doi.org/10.1111/add.14558>.
- xvii Edwards, R., Stanley, J., Waa, A. M., White, M., Kaai, S. C., Ouimet, J., Quah, A. C. K., & Fong, G. T. (2020). Patterns of Use of Vaping Products among Smokers: Findings from the 2016–2018 International Tobacco Control (ITC) New Zealand Surveys. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(18), 6629. <https://doi.org/10.3390/ijerph17186629>.
- xviii *Ministry of Health v Phillip Morris (New Zealand) Limited. Judgment of Judge P. J. Butler* (CRI-2017-085-001107 [2018], NZDC 4478). (2018). New Zealand District Court at Wellington. <https://www.districtcourts.govt.nz/assets/unsecure/2018-03-27/2018-NZDC-4478-MOH-v-Morris.pdf>.
- xix Lane, J. (2017). *Regulation of E-Cigarettes and Emerging Tobacco and Nicotine Delivery Products*. Ministry of Health, New Zealand. <https://www.health.govt.nz/system/files/2019-02/ris-regulation-of-e-cigarettes-and-emerging-tobacco-and-nicotine-delivery-products-nov17.pdf>.
- xx *MOH v Morris*. 2018.
- xxi Dawson, F. (2018, marzec 28). Legal victory means PMI can sell Heets in New Zealand after all. *TobaccoIntelligence*. <https://tobaccointelligence.com/legal-victory-means-pmi-can-sell-heets-in-new-zealand-after-all/>.
- xxii Hardie, L., McCool, J., & Freeman, B. (2023). E-Cigarette Retailers' Use of Instagram in New Zealand: A Content Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3). <https://doi.org/10.3390/ijerph20031897>.
- xxiii Gendall, P., & Hoek, J. (2021). Role of flavours in vaping uptake and cessation among New Zealand smokers and non-smokers: A cross-sectional study. *Tobacco Control*, 30(1), 108–110. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2019-055469>.
- xxiv *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxv *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxvi *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxvii *New Zealand—Total population 2019–2029*. (b.d.). Statista. Retrieved 26 September 2024, from <https://www.statista.com/statistics/436377/total-population-of-new-zealand/>.
- xxviii *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxix Nip, J., Hoek, J., & Waa, A. (2023). Vaping prevalence and trends: Key findings in the 2022/23 NZ Health Survey. *Public Health Expert Briefing*. <https://www.phcc.org.nz/briefing/vaping-prevalence-and-trends-key-findings-202223-nz-health-survey>.
- xxx *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxxi *Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File]*, 2023.
- xxxii Hardie, L., McCool, J., & Freeman, B. (2022). Online retail promotion of e-cigarettes in New Zealand: A content analysis of e-cigarette retailers in a regulatory void. *Health Promotion Journal of Australia*, 33(1), 91–98. <https://doi.org/10.1002/hpja.464>.
- xxxiii Edwards, R., Hoek, J., & Waa, A. (2020). E-cigarettes, vaping and a Smokefree Aotearoa: Where to next? *The New Zealand Medical Journal*, 133, 14–17. https://www.researchgate.net/publication/342601622_E-cigarettes_vaping_and_a_Smokefree_Aotearoa_where_to_next.

- xxxiv General retailers of vaping and other notifiable products. (2024, sierpień 23). Ministry of Health NZ. <https://www.health.govt.nz/regulation-legislation/vaping-herbal-smoking-and-smokeless-tobacco/selling-vaping-or-other-notifiable-products/general-retailers>.
- xxxv Smokefree Environments and Regulated Products (Smoked Tobacco) Amendment Act 2022 No 79 (as at 06 March 2024), Public Act – New Zealand Legislation, no. 79, Ministry of Health NZ (2022). <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2022/0079/latest/whole.html>.
- xxxvi Corlett, E. (2024, kwiecień 19). How New Zealand's smoking ban got stubbed out – and what the UK can learn from it. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/19/new-zealand-smoking-ban-what-uk-can-learn>.
- xxxvii Smokefree environments. (2023). Smokefree. The National Public Health Service's Health Promotion Directorate. Te Whatu Ora | Health New Zealand. <https://www.smokefree.org.nz/smokefree-environments>.
- xxxviii Scott, E. (2024). Smoke-free legislation: The UK and New Zealand. *House of Lords Library*. UK Parliament. <https://lordslibrary.parliament.uk/smoke-free-legislation-the-uk-and-new-zealand/>.
- xxxix Craymer, L. (2024, marzec 20). New Zealand government to ban disposable e-cigarettes. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/new-zealand-government-ban-disposable-e-cigarettes-2024-03-20/>.
- xl Hardie, L., McCool, J., & Freeman, B. (2024). Industry response to New Zealand's vaping regulations. *Tobacco Control*. <https://doi.org/10.1136/tc-2023-058427>.
- xli Smokefree Environments and Regulated Products Act 1990 No 108 (as at 06 March 2024), Public Act Contents – New Zealand Legislation, no. 108, Ministry of Health NZ (1990). <https://www.legislation.govt.nz/act/public/1990/0108/latest/DLM223191.html>.
- xlii Espiner, G. (2024, lipiec 18). NZ First Minister Casey Costello orders 50% cut to excise tax on heated tobacco products. RNZ. <https://www.rnz.co.nz/news/in-depth/522429/nz-first-minister-casey-costello-orders-50-percent-cut-to-excise-tax-on-heated-tobacco-products>.
- xliii Media release: Oral tobacco and nicotine products: Do we want them in NZ? (2024, April 3). Public Health Communication Centre (PCC) Aotearoa New Zealand. <https://www.phcc.org.nz/news/media-release-oral-tobacco-and-nicotine-products-do-we-want-them-nz>.
- xliiv Smokefree 2025: Cracking Down on Youth Vaping (CAB-24-MIN-0084). (2024). Ministry of Health, New Zealand. https://www.health.govt.nz/system/files/2024-05/smokefree_2025_-_cracking_down_on_youth_vaping_cab-24-min-0084_black_box_watermarked.pdf.
- xliv Mendelsohn, C., Wodak, A., Hall, W., Youdan, B., Beaglehole, R., & Mendelsohn, C. (2024). *Smoking and Vaping: New Zealand vs Australia*. Dr. Colin Mendelsohn. <https://colinmendelsohn.com.au/wp-content/uploads/2024/02/Smoking-and-vaping-NZ-vs-AU-6Feb2024.pdf>.
- xlvi Wakefield, M., Haynes, A., Tabbakh, T., Scollo, M., & Durkin, S. (2023). *Current Vaping and Smoking in the Australian Population Aged 14 Years or Older: February 2018 to March 2023*. Australian Government, Department of Health and Aged Care, Centre for Behavioural Research in Cancer, Cancer Council Victoria. <https://www.health.gov.au/sites/default/files/2023-06/current-vaping-and-smoking-in-the-australian-population-aged-14-years-or-older-february-2018-to-march-2023.pdf>.
- xlvii Annual Data Explorer 2022/23: New Zealand Health Survey [Data File], 2023.
- xlviii Wu, D. C., Essue, B. M., & Jha, P. (2022). Impact of vaping introduction on cigarette smoking in six jurisdictions with varied regulatory approaches to vaping: An interrupted time series analysis. *BMJ Open*, 12(5), e058324. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2021-058324>.
- xlvi Levy, D. T., Gartner, C., Liber, A. C., Sánchez-Romero, L. M., Yuan, Z., Li, Y., Cummings, K. M., & Borland, R. (2022). The Australia Smoking and Vaping Model: The Potential Impact of Increasing Access to Nicotine Vaping Products. *Nicotine & Tobacco Research*, 25(3), 486–497. <https://doi.org/10.1093/ntr/ntac210>.
- i Wakefield, Haynes, Tabbakh, Scollo, & Durkin, 2023.
- ii Youdan, B. (2024, luty 14). *New Zealand expert advises Australian policymakers on vaping as New Zealand smoking rates fall 40% in 4 years as people switch to vaping*. ASH NZ. https://www.ash.org.nz/new_zealand_expert_advises_australian_policymakers_on_vaping_as_new_zealand_smoking_rates_fall_40_in_4_years_as_people_switch_to_vaping.
- iii Smokefree in action. (2023). Smokefree. The National Public Health Service's Health Promotion Directorate. Te Whatu Ora | Health New Zealand. <https://www.smokefree.org.nz/smokefree-in-action/smokefree-aotearoa-2025>.
- liii About the Smokefree Aotearoa 2025 Action Plan. (2024, sierpień 26). Ministry of Health NZ. <https://www.health.govt.nz/strategies-initiatives/programmes-and-initiatives/smokefree-2025/smokefree-aotearoa-2025-action-plan/about-the-smokefree-aotearoa-2025-action-plan>.
- liiv Learn about vaping. (2023). Smokefree. The National Public Health Service's Health Promotion Directorate. Te Whatu Ora | Health New Zealand. <https://www.smokefree.org.nz/help-advice/learn-about-vaping>.
- lv Our position on vaping. *Manatū Hauora (Ministry of Health), Te Whatu Ora and Te Aka Whai Ora are supported by a number of organisations in their position on vaping*. (2022). Vaping Facts. Te Whatu Ora/Health New Zealand. <https://vapingfacts.health.nz/our-position-on-vaping.html>.
- lvi Risks of Vaping. (b.d.). Vaping Facts. Te Whatu Ora/Health New Zealand. Retrieved 26 September 2024, from <https://vapingfacts.health.nz/the-facts-of-vaping/risks-of-vaping/>.
- lvii Te Whatu Ora, Health Promotion (Reżyser). (2023, październik 18). *Vaping, what the doctor says Original*. <https://www.youtube.com/watch?v=UjhlTheN9l0>.
- lviii Te Whatu Ora, Health Promotion, 2023.
- lix About the Smokefree Aotearoa 2025 Action Plan, 2024.
- lx Nip, Hoek, & Waa, 2023.
- lxi Costello, H. C. (2024, marzec 20). *Government to crack down on youth vaping*. Beehive.Govt.Nz. <https://www.beehive.govt.nz/release/government-crack-down-youth-vaping>.
- lxii Smokefree Environment and Regulated Products Amendment Bill 2024: Youth Vaping. (2024). Ministry of Health, New Zealand. https://www.health.govt.nz/system/files/2024-08/smokefree_env_reg_products_amendment_bill_2024_youth_vaping_black_box_watermarked.pdf.

Dalsze informacje na temat projektu globalnego stanu redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu Global State of Tobacco Harm Reduction oraz punktów ujętych w **dokumencie informacyjnym GSTHR** można uzyskać pod adresem info@gsthr.org

O nas: **Knowledge·Action·Change (K·A·C)** promuje redukcję szkód jako kluczową strategię zdrowia publicznego ugruntowaną w prawach człowieka. Zespół ma ponad czterdzieści lat doświadczenia w pracy nad redukcją szkód związanych z narkotykami, HIV, paleniem, zdrowiem seksualnym i więziennictwem. K·A·C prowadzi projekt **Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR)** który zajmuje się mapowaniem rozwoju i zastosowania redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu, dostępności i działań regulacyjnych dotyczących bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, a także powszechności palenia i powiązanej z nim śmiertelności, w ponad 200 krajach i rejonach na całym świecie. Wszelkie informacje i bieżące dane można znaleźć na <https://gsthr.org>

Nasi sponsorzy: Projekt GSTHR powstał dzięki dotacji **Global Action to End Smoking** (wcześniej znanej jako Foundation for a Smoke-Free World), niezależnej amerykańskiej organizacji non-profit 501(c)(3), której celem jest intensyfikacja wysiłków na rzecz zakończenia epidemii palenia tytoniu na całym świecie z wykorzystaniem metod bazujących na badaniach naukowych. Organizacja Global Action nie odegrała żadnej roli w opracowywaniu ani publikacji niniejszego dokumentu informacyjnego, a także w analizie i interpretacji danych, które zostały w nim wykorzystane. Wyłączną odpowiedzialność za treść, wybór i prezentację faktów, a także wszelkie opinie wyrażone w niniejszym dokumencie, ponoszą jego autorzy. Nie należy ich traktować jako odzwierciedlenia stanowiska **Global Action to End Smoking**.